

Posudek na diplomovou práci

Název práce: ADHD na vysoké škole: Zkušenosti a perspektiva studentů psychologie
Autorka práce: bc. Adéla Vaněčková
Vedoucí práce: doc. PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.

Autorka diplomové práce se zaměřila na problematiku ADHD, kdy se jí věnovala již v práci bakalářské – tehdy sledovala pohledy a přístupy učitelů k dětem ohroženým touto neurovývojovou poruchou. V práci diplomové se posouvá od dětského věku k dospělosti a vybírá si specifickou skupinu – studenty vysokých škol, kteří studují studijní program psychologie. Zaměření práce vítám, a to ze čtyř důvodů:

1) Studenti vysokých škol s ADHD patří mezi ty, kteří v současné době nejvíce zvažují statut studenta se specifickými potřebami, s cílem využívání vhodných podpor pro studium a jeho dokončení (míněno je jako neustále zvyšování počtu studentů s ADHD ve skupině studentů se SP).

2) Práce patří mezi ty, které upozorňují na nutnost změny pohledu na problematiku – že se nejedná jen o problém dětského věku, ale že i dospělí mohou zažívat z důvodu svých obtíží, byť třeba i odlišných od dětského věku, situace, které komplikují jejich pracovní, společenský či osobní život.

3) Osoby s ADHD jsou i mezi skupinami pomáhajících profesí. To, že se studentka vyhledala a sledovala studenty psychologie s touto diagnózou, je zajímavé. Může poukázat na to, jak si jednak tato skupina své problémy uvědomuje a reflektuje minulé zkušenosti, ale také, jakou má představu o možných vlivech do pracovní sféry.

4) A konečně – práce otevírá i proces tzv. samodiagnostiky, která je umožňována dostupností informací z médií či prostřednictvím intranetu. A bylo by překvapivé, kdyby k sebediagnostice nepřistupovali právě studenti psychologie. Komparace studentů s historií a diagnostikou ADHD od dětského věku vs. studentů se sebediagnostikou ADHD může přinášet zajímavé podněty nejenom pro praxi, ale také pro teorii.

Jako školitelka posoudím samotný průběh zpracování práce. Studentka přistupovala k práci zodpovědně, pravidelně konzultovala a ani nezanedbávala časové hledisko. Byla iniciativní jak z hlediska teoretického, tak praktického. Výsledek práce tomu odpovídá, již nyní můžu uvést, že ji považuji za velmi kvalitní.

Práce je členěna obvykle, na teoretickou a empirickou část. Obsahuje všechny povinné součásti (abstrakt, úvod, teoretická část, praktická část, literatura, přílohy), působí vyváženě. Strukturace podkapitol je logická, dobře se čte a je bez vážnějších formálních či jazykových prohřešků. Autorka využívá tuzemské i zahraniční literatury, na zdroje odkazuje správně.

Teoretická část je poměrně rozsáhlá. Musím pochválit studentku, že došlo v průběhu psaní práce k její restrukturační, aby odpovídala záměrům práce. Autorka se totiž v první fázi postavila do role tvůrce monografie o ADHD a části o historii problematice, organizačním zajištění, diagnostických manuálech aj. byly velmi rozsáhlé. Redukce textu a úprava práci prospěla – má nyní tři hlavní kapitoly (koncept ADHD v historickém pohledu, diagnostika ADHD, včetně sebediagnostiky, ADHD v dospělosti). Třetí kapitola je již propojována s praktickou částí práce.

Praktická část práce vychází z polostrukturovaných rozhovorů se čtyřmi studenty psychologie. Úvodní část obsahuje požadované náležitosti – odůvodnění, cíle a výzkumné otázky, popis průběhu sběru dat, respondenti, ale také etické otázky. Protože si autorka zvolila jako způsob zpracování dat interpretativní fenomenologickou analýzu, kde byla jedinečně samostatná, věnuje se detailně i jejímu představení.

První třídění dat představuje popis respondentů prostřednictvím IPA, druhou pak srovnání mezi respondenty, opět s pomocí IPA. Identifikovány byly čtyři kategorie, s dílčími podkategoriemi okolností, které mají dopad na akademický úspěch studentů s ADHD a které jim umožňují či znemožňují zvládat překážky ve studiu. Jde o cestu k diagnóze ADHD (na kterou se nabalují odlišné zkušenosti, ale i možnosti jejího zvládnutí v závislosti na oficiální diagnostice vs. sebediagnostice), sebepojetí studentů s ADHD (pocity jinakosti, sebehodnocení, slabé, ale i silné stránky, změna pohledu po diagnóze), adaptace na vysokoškolské prostředí (vysokoškolský režim, psaní prací, přednášky, zkuškové období aj.), dopady ADHD na osobní i pracovní život (ADHD jako spektrum, ADHD v profesi psychologa).

Ocenit lze také, že se podrobně vrací ke stanoveným výzkumným otázkám a diskutuje dosažené výsledky.

Jako vedoucí práce jsem také kontrolovala shodu předložené práce s jinými dokumenty. V dokumentech se pohybuje ve 2 % v systému Theses, 15 % v systému Turnitin. Zde bych však upozornila, že jde o součet dílčích shod v jednotlivých databázích, včetně Theses a že se v nich načítají stejné shodné dokumenty. Při zhodnocení, o jakou shodu jde, nacházím převážně odkazy na literaturu. Další shody se týkají názvu publikací a legislativy, přímých citací. Není uvedeno, zda diplomantka pracovala s AI, což však není nyní ještě závazné.

Práce splňuje kritéria kladená na katedře psychologie pro studenty navazujícího magisterského studia psychologie. Považuji ji za originální, přes malý počet respondentů přináší důležité nálezy ve vztahu ke studentům vysokých škol. Mnohé z nich by nemusely platit pouze pro studenty psychologie. Autorka bude vyzvána, aby se zapojila do přípravy metodických materiálů, které pro studenty se specifickými potřebami fakulta prostřednictvím Akademické poradny zpracovává.

Pro obhajobu doporučuji odpovědět na otázky: 1) Která konkrétní opatření nebo vlastní copingové strategie studentů s ADHD byly považovány za nejvíce účinné při vysokoškolském studiu. A dále, 2) zda je dostatek možností u studentů VŠ dostat se po sebediagnostice k oficiální diagnostice (neboť s ní může být někdy problém). 3) Jsou představy o vlivu ADHD na profesní život u respondentek dostatečně konkrétní a nejedná se spíše o obecnější tvrzení (psychohygienu, supervize atd.)?